

404 Sivistyksen hallinto
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Sivistyksen hallinto tarjoaa tukipalveluja sivistyksen toimialan yksiköille ja vastaa HYTE-koordinaatiosta kunnassa.
Vastuuhenkilö sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Tehtävä sivistyspalvelujen ja hyvinvointia tukevien palvelujen laadukas ja vaikuttava järjestäminen
Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden) 1. kestäväään tulevaisuuteen tähtäävien kehittämishankkeiden tuki yksiköille: UKK3.0, LYK 2. päivitetään toimintaa ohjaavaan suunnitelmiin näkyviksi lapsen oikeuksien toteutuminen 3. perehdytetään henkilöstö lapsen oikeuksiin 4. kehitetään työkaluja ja toimintamalleja lapsivaikutusten arvioinnin vahvistamiseen 5. HYTE-työssä kehitetään konkreettisia työkaluja tai toimintamalleja ynnä verkostoja vanhemmuuden tukemiseen sekä 6. ikäihmisten osalta yksinäisyyden vähentämiseen sekä osallisuuden ja naapuriavun vahvistamiseen
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle 1a. UKK3.0-hanke toteutuu laajassa kuntaverkostossa, jonka toiminnan tuloksellisuus ei ole yksin Rautalammin kunnan toimin vaikuttavissa 1b, 2-4 LYK-hanke ulottuu kuntaorganisaatiossa sivistyksen toimialan ulkopuolelle, tuloksellisuus ei ole yksin sivistysosaston vaikuttavissa 5 ja 6 tavoitteen toteutuminen edellyttää laajaa yhteistyötä kunnan yksiköiden kesken sekä kunnassa kolmannen sektorin ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa
Tunnusluvut ja mittarit, tavoitteiden toteutuminen 1a: UKK3.0-projektissa piirtyy selkeä kuva etenemisestä OPH:n rahoituskauden jälkeen - Mittari: näkymä projektin jatkosta hahmottuu / näkymä projektin jatkosta ei hahmotu ja prjekti ajetaan alas - Näkymä projektin jatkosta on hahmottunut, kehittämistyö jatkuu. 1b ja 2: ohjelmia ja suunnitelmia päivitetty lapsen oikeuksien näkökulmasta - Mittari: kaikki suunnitelmat on päivitetty - Päivitettyjä suunnitelmia: opiskeluhoitosuunnitelma, ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, hyvinvointisuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, liikunnan edistämissuunnitelma, nuorisotyön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, kuntastretgia - Käsittelykierrossa: osallisuusohjelma, kunnan toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, kotouttamisohjelma, ilmastosuunnitelma 1b ja 3 perehdytetyn henkilöstön ja yksikköjen määrä, - Mittari: 90% henkilöstöstä ja yksiköistä on perehdytetty - Perehdytetyt yksiköt: varhaiskasvatus ja esiopetus, perusopetus, lukio, hallintotiimi, teknisen toimen hallinto, nuorisotyö ja liikunta, kirjasto, keskuskeittiö; hyvinvointilautakunta, tarkastuslautakunta, tekninen lautakunta, kunnanhallitus, kunnanvaltuusto - Tulossa 1b ja 4 LAVA-materiaaleja tuotettu, vähintään 1 pilotointi toteutettu, koulutuksista on jaettu tietoa - Mittari: pilotointi toteutettu / ei toteutettu o 1 pilotointi toteutettu - Mittari: LAVA-materiaalia on tarjolla / ei ole tarjolla o LAVA-materiaalia on tarjolla. - Mittari: koulutuksista on jaettu tietoa / ei ole jaettu tietoa

o Koulutuksista on jaettu tietoa.

5: syntyy materiaalipankki vanhemmuuden tukemiseen sekä toimintamalli tiedon jakamiseen, jaettujen tietopakettien määrä, tilaisuuksien määrä

- Mittari: materiaalia on jaettu / ei ole jaettu
- Mittari: tilaisuuksia on järjestetty / ei ole järjestetty
- Lukiolla huoltajayhteistyön pilotoitu malli
- Varhaiskasvatuksessa koottu mahdollisia toimintamalleja
- Alueellisista ja valtakunnallisista digitaalisista huoltajailloista on välitetty tietoa wilman ja daisyn kautta, 12 tilaisuutta

6: syntyy toimintamalli, jaetaan tietoa

- Mittari: toimintamalli syntyy / toimintamallia ei synny; toimintamallia ei ole syntynyt
- Mittari: tietoa on jaettu / tietoa ei ole jaettu; tietoa on jaettu

Elokuu 2026

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Toteuma 01-08/2026	Toteuma 01-08/2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%
4000 HALLINTO KOULUTOIMI							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintakulut	-94 982	-104 052	-99 052	-57 341	-62 302	41 711	58 %
Toimintakate ulkoiset	-94 982	-104 052	-99 052	-57 341	-62 302	41 711	58 %
Sisäiset tapahtumat							
Tulot sisäiset	465	500	504	167	295	-337	33 %
Menot sisäiset	-2 313	-1 612	-2 172	-1 345	-1 476	827	62 %
Toimintakate sisäiset	-1 848	-1 112	-1 668	-1 177	-1 182	491	71 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-96 831	-105 164	-100 720	-58 518	-63 483	42 202	58 %

410 Perusopetus
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Perusopetus tarjoaa kaikille lapsille tiedolliset ja taidolliset välineet elämässä pärjäämiseen. Arvomme sinnikkyys, kunnioitus ja vastuuntunto ohjaavat toimintaamme. Opetus- ja kasvatustyötä teemme yhteistyössä oppilaiden, vanhempien, henkilökunnan ja muiden sidosryhmien kanssa. Tavoitteenamme on omat vahvuutensa tunteva, rohkeaksi toimijaksi kasvava oppilas, joka saa tarvittavat valmiudet elämään ja jatko-opintoja varten.
Vastuuhenkilö Perusopetuksen rehtori
Tehtävä Perusopetus antaa pohjan laajan yleissivistyksen muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen sekä valmiudet toisen asteen opintoihin. Opetus edistää osallisuutta ja kestäväää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Se edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Lähde: <i>Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014</i>
Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden) 1. Kouluinnostuksen ja oppimisesta kiinnostumisen kasvattaminen 2. Oppilaiden osallisuuden vahvistaminen ja aikuisten välittävän läsnäolon lisääminen 3. Vanhemmuuden vahvistaminen ja yhteistyö kotien kanssa
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle 1. Työrauhaongelmat ja henkilöstön kuormitus 2. Toimintamallien puute tai vakiintumattomuus, henkilöstön kuormitus 3. Toimintamallien kehittymättömyys
Tunnusluvut ja mittarit Palautekyselyn kysymykset: 1) <i>Oppiminen kiinnostaa minua:</i> tavoite Pohjois-Savon ka 2,9 1-2: ka 3,88 4-6: 2,86 7-9: 2,94. 2) <i>Opettajat kiinnittävät huomiota oppilaiden hyvinvointiin:</i> A) tavoite Pohjois-Savon ka 3,1 ja <i>Minua kannustetaan osallistumaan aktiivisesti koulun toimintaan:</i> B) tavoite enemmän kuin nykyinen 3,0 (P-S ka 2,9) A) 3-6: 3,81 7-9: 3,11 B) 3-6: 3,26 7-9: 3,49 3) <i>Ajatuksiani kuunnellaan (huoltajakysely: 3,8) koulun tapaamisissa ja</i> oppilaskyselyn hyvinvointi-osion ka: tavoite ka kasvanut edellisestä (4,0 AK ja 3,5 YK) Koko P-S ka 4,0 AK, 3,5 YK <i>Huoltajakyselyä ei ole vielä toteutettu.</i> <i>Hyvinvointiosion ka 1-2: 4,29 3-6: 4,05 7-9: 3,37</i>
Toiminnan painopistealueet 2026 Oppilaiden kouluinnostuksen ja osallisuuden kasvattaminen ja aikuisten välittävän läsnäolon vahvistaminen. Oppilaiden hyvinvoinnin tukeminen kotona ja koulussa.
Tavoitteiden toteutuminen 1. Kouluviihtyvyyttä on kehitetty yhdessä oppilaiden kanssa. 2. Oppilaskunta on toiminut aktiivisesti mm. kouluviihtyvyyssprosessissa. Kyselyitä on toteutettu kattavasti eri teemoista. Osallisuutta arvioitu osana lukuvuoden arviointia henkilöstön kanssa. 3. Välitetty vanhemmuutta tukevaa tietoa verkostoista sekä osana uusien oppilaiden tutustumista.

Elokuu 2026

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Toteuma 01-08/2026	Toteuma 01-08/2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%
Menot sisäiset	-7 710	-2 314	-2 340	-3 474	-5 061	-1 134	148 %
Toimintakate sisäiset	-5 173	-314	-336	-2 238	-3 546	-1 902	666 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-80 403	-78 682	-72 564	-50 714	-54 936	21 850	70 %
C410 Peruskoulu							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	342 753	86 400	100 007	160 434	318 887	60 427	160 %
Toimintakulut	-2 713 392	-2 912 247	-2 552 317	-1 587 697	-1 779 282	964 620	62 %
Toimintakate ulkoiset	-2 370 639	-2 825 847	-2 452 310	-1 427 263	-1 460 395	1 025 047	58 %
Sisäiset tapahtumat							
Suunnitelmapoistot	-214 582	-214 451	-144 540	-142 934	-143 074	1 606	99 %
Tulot sisäiset	25 502	25 400	24 000	15 438	16 468	-8 562	64 %
Menot sisäiset	-517 325	-429 399	-458 520	-278 893	-309 358	179 627	61 %
Toimintakate sisäiset	-706 404	-618 450	-579 060	-406 389	-435 965	172 671	70 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-3 077 043	-3 444 297	-3 031 370	-1 833 652	-1 896 359	1 197 718	60 %

Lukio 4200

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Rautalammin lukio tarjoaa laadukasta lukiokoulutusta viihtyisissä tiloissa. Meille on tärkeää, että huolehdimme lähialueen vetovoimaisuudesta ja kannamme vastuuta paikallisesti, valtakunnallisesti ja myös globaalisti. Pidämme huolta, että lasten oikeudet toteutuvat läpi kaiken toimintamme. Opetamme opiskelijoillemme akateemisten taitojen lisäksi taitoja itsenäiseen elämään ja itsensä kehittämiseen.

Yrittäjämäinen asenne, kestävän kehityksen huomioiminen ja kansainvälisyys näkyvät koulumme arjessa ja toiminnassa. Välitämme toisistamme. Henkilökunnan ja opiskelijoiden hyvinvointi ovat keskeisiä toiminta- ajatuksiamme. Tavoitteenamme on hyödyntää paikallisia olosuhteita tehokkaasti ja olla aktiivinen toimija myös kunnan vetovoimaisuuden lisäämisessä. Yhteistyö Rautalammin ratsastuskeskuksen kanssa luo pohjaa lukion markkinoinnille ja tarjoaa vakaan opiskelijavirran. Teatteri-ilmaisun ja musiikin keinoin ilmaisemme paikallista osaamista ja otamme kantaa yhteiskunnallisiin ja globaaleihin ilmiöihin.

Vastuuhenkilö

Virpi Uusiperhe

Tehtävä

Rehtori

Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden)

1. Vanhemmuuden tukeminen
2. Opiskelijamäärä syksyllä 2026 vähintään 120
3. Uusia kansainvälisiä opiskelijoita vähintään 5 syksyllä 2026

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

1. Vanhemmat eivät innostu koulun tarjoamasta toiminnasta tai informaatiosta.
2. Kilpailu opiskelijoista kiristyy nuorten määrän vähetessä valtakunnallisesti. Lisäksi ratsastusta tarjoavien lukioden määrä kasvaa.
3. Uusille KV-opiskelijoille tulevat lukuvuosimaksut vaikeuttavat opiskelijoiden mahdollisuuksia Suomessa.

Tunnusluvut ja mittarit

1. Kv-opiskelijoiden huoltajakontaktien määrä Kv opiskelijoiden huoltajille suunnattuja etätapaamisia väh. 4 per lukuvuosi
2. Huoltajille suunnattujen tapahtumien ja viestinnän määrä Suomalaisten opiskelijoidemme huoltajille suunnattuja etätapaamisia väh. 4 per lukuvuosi. Uusien opiskelijoidemme huoltajille 1 livetapaamisena järjestettävä infopäivä. Kaikkien opiskelijoidemme huoltajille tarkoitettu livetapaaminen kerran lukuvuodessa.
3. Toteutuva opiskelijamäärä väh. 120
4. Uusien kv-opiskelijoiden määrä väh. 10

Tunnusluvut ja mittarit / toteutuma

1. Kevätlukukautena 3 kpl + 2 kpl opiskelijat/hooltajat –tapaamista. **Tavoite saavutettu.**
2. Kevätlukukautena 1 etäesittely + 3 etähuoltajatilaisuutta sekä raportit kyselyistä. **Tavoite saavutettu.**
3. Nyt 127 opisk. **Tavoite saavutettu.**
4. Nyt lukiossa 28 KV-opiskelijaa, eli kasvua määrään tullut kevätlukukauden aikana 15 opiskelijan verran, mutta osa vanhoista vaihtanut koulua. Nyt otetut, vitosperiodissa koulunsa aloittaneet ovat syksyn ykkösiä, eli **tavoite ylitetty.**

Toiminnan painopistealueet 2026

Lukuvuoden 2025–2026 teemana oli ”Teknologia osana oppimista”.
Lukuvuoden 2026 – 2027 teema on ”Toisten kunnioittaminen ja käytöstavat”.

Painopisteet:

- Ratsastus
- Teatteri
- Markkinointi
- Kansainvälisyys

Elokuu 2026

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Toteuma 01-08/2026	Toteuma 01-08/2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%
D4200 Rautalammin lukio							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	29 778	18 100	14 096	16 378	23 225	2 282	116 %
Toimintakulut	-1 078 673	-1 065 110	-1 144 896	-816 486	-665 659	328 410	71 %
Toimintakate ulkoiset	-1 048 896	-1 047 010	-1 130 800	-800 108	-642 433	330 692	71 %
Sisäiset tapahtumat							
Suunnitelmapoistot	-114 733	-114 733	-114 732	-76 489	-76 489	38 243	67 %
Tulot sisäiset	3 293	4 400	4 404	3 383	1 794	-1 021	77 %
Menot sisäiset	-184 919	-147 678	-182 988	-110 951	-95 183	72 037	61 %
Toimintakate sisäiset	-296 359	-258 011	-293 316	-184 057	-169 878	109 259	63 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 345 255	-1 305 021	-1 424 116	-984 165	-812 311	439 951	69 %
C420 Lukio							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	29 778	18 100	14 096	16 378	23 225	2 282	116 %
Toimintakulut	-1 078 673	-1 065 110	-1 144 896	-816 486	-665 659	328 410	71 %
Toimintakate ulkoiset	-1 048 896	-1 047 010	-1 130 800	-800 108	-642 433	330 692	71 %
Sisäiset tapahtumat							
Suunnitelmapoistot	-114 733	-114 733	-114 732	-76 489	-76 489	38 243	67 %
Tulot sisäiset	3 293	4 400	4 404	3 383	1 794	-1 021	77 %
Menot sisäiset	-184 919	-147 678	-182 988	-110 951	-95 183	72 037	61 %
Toimintakate sisäiset	-296 359	-258 011	-293 316	-184 057	-169 878	109 259	63 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 345 255	-1 305 021	-1 424 116	-984 165	-812 311	439 951	69 %

440 Vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Sisä-Savon kansalaisopiston tarjonnassa on Rautalammin kunnan alueella monipuolisesti kursseja eri-ikäisille kuntalaisille. Yleisöluennot ovat kaikille avoimia. Kurssisuunnittelua tehdään kuntalaisia osallistaen. Kuopion konservatorio järjestää taiteen perusopetusta musiikissa. Opetus on pitkäjännitteistä musiikillisten taitojen ja valmiuksien kartuttamista. Oppilaat esiintyvät kunnassa toteutettavissa tilaisuuksissa. Harrastusmahdollisuudet tukevat lapsen oikeutta elämään ja kehittymiseen.
Vastuuhenkilö Sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Tehtävä Hyvinvointia tukevien vapaa-aikapalvelujen monipuolinen tarjoaminen kuntalaisille. Tietojen, taitojen kartuttaminen ja jalostaminen sekä fyysisen kunnan monipuolinen kohottaminen.
Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden) 1. Kurssitarjonta sisältää monipuolisesti ainakin liikuntaa, eri taiteenalojen kursseja, kädentaitoja ja kieliä. Toteutunut 2. Kurssimäärä supistuu enintään 10%, tot -6,5% 3. Konservatorion oppilasmäärä on vähintään 7; tot 12 4. konservatorion kanssa syntyy uusi oppilaspaikkasopimus
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle Kunnalla ei ole suoraa edustusta oppilaitosten hallinnossa, ja näkemyksen välittyminen on epäsuoraa. Valtio suunnittelee taiteen perusopetuksen rahoituksen ja lainsäädännön kokonaisuudistusta.
Tunnusluvut ja mittarit, tavoitteiden toteutuminen Kansalaisopisto Opetustuntien määrä vähintään 1900; tot 1980 Toteutuneet kurssit vähintään 80: tot 79 Konservatorio Opetustuntien määrä vähintään 320; tot noin 400 Oppilaiden määrä vähintään 7; tot 12 Konservatorion sopimusneuvottelu käynnistynyt.
Toiminnan painopistealueet 2026 Hyvinvointinäkökulman vahvistaminen, palvelun saatavuuden varmistaminen ja vahvistaminen.

Elokuu 2026

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Toteuma 01-08/2026	Toteuma 01-08/2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%
D4240 Kansalaisopisto							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintakulut	-68 460	-75 000	-75 000	-25 699	-33 008	49 301	34 %
Toimintakate ulkoiset	-68 460	-75 000	-75 000	-25 699	-33 008	49 301	34 %
Sisäiset tapahtumat							
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-68 460	-75 000	-75 000	-25 699	-33 008	49 301	34 %
D4260 Musiikin opetus							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	-22	0	0	-29	-22	-29	0 %
Toimintakulut	-12 100	-11 000	-13 200	-6 600	-5 500	6 600	50 %
Toimintakate ulkoiset	-12 122	-11 000	-13 200	-6 629	-5 522	6 571	50 %
Sisäiset tapahtumat							
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-12 122	-11 000	-13 200	-6 629	-5 522	6 571	50 %
C440 Aikuiskoulutus							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	-22	0	0	-29	-22	-29	0 %
Toimintakulut	-80 560	-86 000	-88 200	-32 299	-38 508	55 901	37 %
Toimintakate ulkoiset	-80 581	-86 000	-88 200	-32 328	-38 530	55 872	37 %
Sisäiset tapahtumat							
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-80 581	-86 000	-88 200	-32 328	-38 530	55 872	37 %

450 Joukkoliikenne
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Joukkoliikennepalvelu mahdollistaa kyliltä asioiminen kirkonkylälle, kirkonkylältä joukkoliikenneluorot Suonenjoelle ja Kuopioon sekä toimivat vaihtoyhteydet eri puolille Suomea. Joukkoliikenneyhteydet tukevat lapsen oikeuksista osallisuutta.
Vastuhenkilö Sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Tehtävä Joustavaa asumista tukevat joukkoliikennepalvelut
Sitovia tavoitteita (Strategia ja hyvinvointisuunnitelma huomioiden) 1. Tiedotuksen kehittäminen 2. Matkaketjuajattelun vahvistaminen 3. Liikennetarjonnan supistaminen vastaamaan talouden resursseja
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle Kustannuskehitys on ennakoimatonta. Näkemyksen välittyminen ELYn suuntaan on haastavaa, kuntien tarpeet ja näkemykset poikkeavat toisistaan. ELY-liikenteessä kustannuspaine on merkittävä.
Tunnusluvut ja mittarit, tavoitteiden toteutuminen Matkustajamäärän kehitys; - Mittari: nykyisellä vuorotarjonnalla matkustajamäärän kasvu +1%. - Matkustajien kokonaismäärä on laskenut. alkuvuoden tieto ei vielä käytettävissä Matkaketjujen muodostuminen määrä: - Mittari: vähintään yhdelle vuorolle / yhdeltä vuorolta on junayhteys Rautalamille / Rautalamilta; vuoroilta on junayhteyksiä. 9/10 suunnassa Kuopio; 5/8 suunnassa Rautalampi Aikataulujulkaisujen määrä ja jakelujen määrä: - Mittari: Vähintään kaksi julkaisua Toteutuneiden julkaisujen määrä 9
Toiminnan painopistealueet 2026 Kunnan sisäisestä liikenteestä tiedottaminen tehokkaasti ELY-liikenteeseen näkemyksen välittäminen matkaketjujen parantamiseksi

Elokuu 2026

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Toteuma 01-08/2026	Toteuma 01-08/2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%
D4300 Joukkoliikenne							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintakulut	-35 825	-40 000	-42 504	-14 742	-18 119	27 762	35 %
Toimintakate ulkoiset	-35 825	-40 000	-42 504	-14 742	-18 119	27 762	35 %
Sisäiset tapahtumat							
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-35 825	-40 000	-42 504	-14 742	-18 119	27 762	35 %
C450 Joukkoliikenne							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintakulut	-35 825	-40 000	-42 504	-14 742	-18 119	27 762	35 %
Toimintakate ulkoiset	-35 825	-40 000	-42 504	-14 742	-18 119	27 762	35 %
Sisäiset tapahtumat							
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-35 825	-40 000	-42 504	-14 742	-18 119	27 762	35 %

453 Varhaiskasvatus
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Varhaiskasvatuksen tavoitteena on järjestää laadukasta ja pedagogisesti perusteltua hoitoa, kasvatusta ja opetusta kaikille alle kouluikäisille lapsille varhaiskasvatusmuodosta riippumatta. Toiminta perustuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja Rautalammin varhaiskasvatussuunnitelmaan.
Vastuhenkilö Varhaiskasvatusjohtaja-päiväkodin johtaja
Tehtävä Laadukkaiden varhaiskasvatuspalveluiden tarjoaminen osana Rautalammin kunnan sivistystoimea.
Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden) 1.Laadukas pedagoginen varhaiskasvatus Karvin arvioinnin toteuttaminen: toteutunut / ei ole toteutunut Tiimipalaverit 1-2 krt kk: toteutunut / ei ole toteutunut Pedagoginen tiimi ja talon palaveri toteutuu kaksi kertaa kk toimintakauden aikana: toteutunut / ei ole toteutunut Hyödynnetään Karvin laadunarviointijärjestelmää ja kehitetään toimintaa. Tuetaan henkilöstön pedagogista osaamista pedatiimeilla, mahdollisuudella osallistua koulutuksiin ja jakaa tietoa muille talonpalavereissa ja omissa tiimeissä. 2. Vanhemmuuden tukeminen Yhteiset tapahtumat lapsilla ja huoltajilla varhaiskasvatuksessa 1 kr / vuosi: Toteutunut / ei ole toteutunut Asiakasraadin kokoontuminen 2 krt / vuosi: toteutunut / ei ole toteutunut Kasvatusvarttien tai vasukeskustelujen toteutuminen: toteutunut / ei ole toteutunut Tuetaan lasten ja huoltajien välistä vuorovaikutusta yhteisillä tapahtumilla. Huoltajia tuetaan lisäämällä huoltajien tietoa lapsen kehitykseen, kasvuun ja tukeen liittyvissä asioissa ja välitetään tietoa hyvinvointialueen palveluista lapsille ja perheille yhteisissä keskusteluissa, kuten vasukeskusteluissa ja lapset puheeksi keskusteluissa. Asiakasraadin kokoukset ylläpitävät huoltajien ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä lasten eduksi. 3. Hyvinvoinnin tukeminen Luonnon vuosikellon valmistuminen: toteutunut / ei ole toteutunut Työhyvinvointiryhmän kokoontumiset 2 krt / vuosi: toteutunut / ei ole toteutunut Mielenterveyden abc-mallin suunnitelman konkreettisten tavoitteiden kirjaaminen auki tai entisen suunnitelman konkreettisten tavoitteiden toteuttamista: toteutunut / ei ole toteutunut Lisäämme lasten hyvinvointia luontoyhteyttä vahvistamalla ja luomalla luontovuosikellon toiminnan tueksi. Lapset otetaan osalliseksi mukaan suunnittelemaan luonnossa tapahtuvaa toimintaa. Lasten ääntä kuunnellaan lasten kehitykselle ominaisimmilla tavoilla:lapsia havainnoimalla, haastattelemalla ja lasten kokouksissa. Hyvinvoivat lapset tarvitsevat hyvinvoivia aikuisia, joten tuetaan henkilöstön hyvinvointia jatkamalla hyvinvointiryhmän toimintaa ja jatketaan mielenhyvinvoinnin abc-mallin mukaista toimintaa ja pyritään positiivisen toimintakulttuurin ylläpitämiseen.
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle 1.Toimintaan ei sitouduta, henkilöstön poissaolot 2. yhteisiä tapahtumia ei järjestetä tai niihin ei saada osallistettua perheitä

3.hyvinvoinnin ja positiivisen toimintakulttuurin ylläpitämiseen ei sitouduta, henkilöstön poissaolot		
Tunnusluvut ja mittarit 1. Mitataan Karvin kyselyjen toteutumista ja pedagogisen osaamisen lisääntymistä sekä koulutuksiin osallistumisen määrällä että eri tiimien toteutumisten määrällä. 2. Mitataan yhteistyön määrää, kuinka monta kertaa vuodessa yhteisiä tapahtumia järjestetään ja toteutuvatko asiakasraadin palaverit, vasut ja lapset puheeksi keskustelut. 3. Luodaan luonnonvuosikello ja mitataan työhyvinvointiryhmän kokoontumisen määrää ja tehdään mielenhyvinvoinnin abc-mallin suunnitelma tai jatketaan entisen suunnitelman toteuttamista		
Laadukas pedagoginen varhaiskasvatus	Toteutunut	Ei ole toteutunut
Karvin arvioinnin toteuttaminen: toteutunut/ei ole toteutunut		Ei ole vielä toteutunut
Tiimipalaverit 1- 2 krt/kk: toteutunut/ei ole toteutunut	Toteutunut 2-4krt/kk	
Pedagoginen tiimi & talon palaveri kokoontuu 2 krt/kk toimintakauden aikana: toteutunut/ei ole toteutunut	Toteutunut 2krt/kk	
Vanhemmuuden tukeminen		
Yhteiset tapahtumat lapsilla ja huoltajilla varhaiskasvatuksessa 1 krt/vuosi: toteutunut/ei ole toteutunut	Toteutunut 4 krt/v Silmussa 1-2v ryhmä ystävänäpäivätapahtuma Satakieli mäenlaskutapahtuma Kevät tapahtumat toukokuu 2026 Silmu ja Satakieli	
Asiakasraadin kokoontuminen 2 krt/vuosi: toteutunut/ei ole toteutunut	Toteutunut 1krt/v /tammikuussa	
Vasu- ja lapset puheeksi keskustelujen toteutuminen	Arvioinnit ja lapset puheeksi keskustelut toteutuneet Vasut aloitettu	
Hyvinvoinnin tukeminen		
Luonnon vuosikellon valmistuminen: toteutui/ei ole toteutunut	Toteutunut	

Työhyvinvointiryhmän kokoontumiset 2krt/vuosi: toteutui/ei ole toteutunut	Toteutunut 1krt/vuosi/elokuu	
Mielenhyvinvoinnin abc-suunnitelman konkreettisten tavoitteiden kirjaaminen auki tai entisen suunnitelman konkreettisten tavoitteiden toteuttamista: toteutunut/ei ole toteutunut.	Toteutunut kaikissa ryhmissä	
Toiminnan painopistealueet 2026 • Lapsen oikeudet ja niiden toteutuminen: • Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus • Lapsen edun ensisijaisuus • Oikeus elämään ja kehittymiseen • Lapsen näkemyksen kunnioittaminen • Vanhemmuuden tukeminen		

Elokuu 2026

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Toteuma 01-08/2026	Toteuma 01-08/2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%
C453 Varhaiskasvatus							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	109 004	88 243	81 498	88 804	83 023	7 306	109 %
Toimintakulut	-1 134 112	-1 332 860	-1 408 891	-843 565	-755 767	565 326	60 %
Toimintakate ulkoiset	-1 025 108	-1 244 617	-1 327 393	-754 761	-672 744	572 632	57 %
Sisäiset tapahtumat							
Suunnitelmapoistot	-10 263	-8 483	-10 140	-6 499	-6 914	3 641	64 %
Tulot sisäiset	17 545	17 300	17 400	12 248	11 058	-5 152	70 %
Menot sisäiset	-342 393	-344 569	-336 132	-230 121	-233 235	106 011	68 %
Toimintakate sisäiset	-335 111	-335 752	-328 872	-224 372	-229 091	104 500	68 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-1 360 218	-1 580 369	-1 656 265	-979 133	-901 835	677 132	59 %

454 Esiopetus
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa ja tukea jokaisen lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen polkua joustavasti varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen. Toiminta perustuu esiopetussuunnitelman perusteisiin ja Rautalammin esiopetussuunnitelmaan.
Vastuuhenkilö Varhaiskasvatusjohtaja-päiväkodin johtaja
Tehtävä Laadukkaiden esiopetuspalveluiden tarjoaminen osana Rautalammin kunnan sivistystoimea
Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden) 1.Laadukas pedagoginen esiopetus Hyödynnetään Karvin laadunarviointijärjestelmää ja kehitetään toimintaa. Tuetaan henkilöstön pedagogista osaamista pedatiimeilla, mahdollisuudella osallistua koulutuksiin ja jakaa tietoa muille talonpalavereissa ja omissa tiimeissä. 2. Vanhemmuuden tukeminen Tuetaan lasten ja huoltajien välistä vuorovaikutusta yhteisillä tapahtumilla ja retkillä. Huoltajia tuetaan lisäämällä huoltajien tietoa lapsen kehitykseen, kasvuun ja tukeen liittyvissä asioissa ja kerrotaan opiskeluhuollon ja hyvinvointialueen palveluista lapsille ja perheille yhteisissä keskusteluissa, esimerkiksi kasvatusvarteissa ja vasukeskusteluissa. Asiakasraadin kokoukset ylläpitävät huoltajien ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä lasten eduksi. 3. Hyvinvoinnin tukeminen Lisäämme lasten hyvinvointia luontoyhteyttä vahvistamalla metsäeskaritoimintaa, jatkamalla liikunnallista toimintatapaa askelia lisäämällä ja luomalla luontovuosikellon toiminnan tueksi. Lapset otetaan osalliseksi mukaan suunnittelemaan luonnossa tapahtuvaa toimintaa. Lasten ääntä kuunnellaan lasten kehitykselle ominaisimmilla tavoilla: lapsia havainnoimalla, haastatteleamalla ja lasten kokouksissa. Hyvinvoivat lapset tarvitsevat hyvinvoivia aikuisia, joten tuetaan henkilöstön hyvinvointia jatkamalla hyvinvointiryhmän toimintaa ja jatketaan mielenhyvinvoinnin abc-mallin mukaista toimintaa ja pyritään positiivisen toimintakulttuurin ylläpitämiseen.
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle 1.Toimintaan ei sitouduta, henkilöstön poissaolot 2 yhteisiä tapahtumia ei järjestetä tai niihin ei saada osallistettua perheitä 3.hyvinvoinnin ja positiivisen toimintakulttuurin ylläpitämiseen ei sitouduta, henkilöstön poissaolot
Tunnusluvut ja mittarit 1.Laadukas pedagoginen esiopetus Karvin arvioinnin toteuttaminen: toteutunut / ei ole toteutunut Tiimipalaverit 1-2 krt kk: toteutunut / ei ole toteutunut Pedagoginen tiimi ja talon palaveri toteutuu kaksi kertaa kk toimintakauden aikana: toteutunut / ei ole toteutunut 2. Vanhemmuuden tukeminen Yhteiset tapahtumat lapsilla ja huoltajilla varhaiskasvatuksessa 1 krt / vuosi: Toteutunut / ei ole toteutunut Asiakasraadin kokoontuminen 2 krt / vuosi: toteutunut / ei ole toteutunut

Kasvatusvarttien tai vasukeskustelujen toteutuminen: toteutunut / ei ole toteutunut

3. Hyvinvoinnin tukeminen

Luonnon vuosikellon valmistuminen: toteutunut / ei ole toteutunut

Työhyvinvointiryhmän kokoontumiset 2 krt / vuosi: toteutunut / ei ole toteutunut

4. Mielenhyvinvoinnin abc-mallin suunnitelman konkreettisten tavoitteiden kirjaaminen auki tai entisen suunnitelman konkreettisten tavoitteiden toteuttamista: toteutunut / ei ole toteutunut

Elokuu 2026

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Toteuma 01-08/2026	Toteuma 01-08/2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%
D4360 Esiopetus							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	7 171	0	0	11	7 735	11	0 %
Toimintakulut	-134 666	-172 871	-173 401	-57 811	-92 679	115 590	33 %
Toimintakate ulkoiset	-127 494	-172 871	-173 401	-57 800	-84 944	115 601	33 %
Sisäiset tapahtumat							
Tulot sisäiset	2 071	2 100	2 100	913	1 465	-1 187	43 %
Menot sisäiset	-18 768	-20 122	-14 844	-8 623	-12 738	6 221	58 %
Toimintakate sisäiset	-16 697	-18 022	-12 744	-7 710	-11 273	5 034	61 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-144 191	-190 893	-186 145	-65 510	-96 217	120 635	35 %
C454 Esiopetus							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	7 171	0	0	11	7 735	11	0 %
Toimintakulut	-134 666	-172 871	-173 401	-57 811	-92 679	115 590	33 %
Toimintakate ulkoiset	-127 494	-172 871	-173 401	-57 800	-84 944	115 601	33 %
Sisäiset tapahtumat							
Tulot sisäiset	2 071	2 100	2 100	913	1 465	-1 187	43 %
Menot sisäiset	-18 768	-20 122	-14 844	-8 623	-12 738	6 221	58 %
Toimintakate sisäiset	-16 697	-18 022	-12 744	-7 710	-11 273	5 034	61 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-144 191	-190 893	-186 145	-65 510	-96 217	120 635	35 %

440 Nuorisotyö
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Nuoret kohtaava ja tavoittava nuorisotyö. Nuorisotilaa pidetään avoinna säännöllisesti sekä järjestetään yhteisiä tapahtumia, teemapäiviä sekä retkiä. Nuorisotoimi koordinoi myös mm. kerhotoimintaa, nuorten kesätyöllistymistä, lapsiparlementtitoimintaa ja nuorisovaltuustotoimintaa. Nuoret pyritään aktivoimaan nuorisotyön sisällön suunnitteluun ja toteutukseen. Erityisnuorisotyössä etsivä nuorisotyöntekijä on erityistä tukea tarvitsevien nuorten tukena, sekä mukana ennaltaehkäisevässä nuorisotyössä. Koulunuorisotyöntekijä vastaa pääsääntöisesti kouluilla toteutettavasta nuorisotyöstä. Toimintaa ohjaa YK:n hyväksymä kansainvälinen lapsen oikeuksien sopimus.
Vastuuhenkilö Vapaa-aikasihteeri, 70% työajalla Muu henkilöstö: Etsivä nuorisotyöntekijä, kokoaikatyo Koulunuorisotyö, kokoaikatyo
Tehtävä Laadukkaiden nuorisopalvelujen järjestäminen.
Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden) 1. Rakentaa toimiva lapsiparlamentti Rautalammin kuntaan. 2. Tiedottaa huoltajia ajankohtaisista aiheista eri viestintäkanavien kautta. 3. Nostaa aktiivisesti esille kouluterveyskyselyn tuloksia ja toimenpiteitä.
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle Taloudelliset haasteet.
Tunnusluvut ja mittarit Vuosi 2025: Nuorisotilakävijöitä 3112 ja etsivän asiakkaita vuodessa 46.
Toiminnan painopistealueet 2026 Monikanavainen tiedottaminen.
Tavoitteiden toteutuminen 1-8/12kk: 1. Rautalammin kuntaan on rakennettu toimiva lapsiparlamentti. 2. Huoltajia on tiedotettu ajankohtaisista aiheista eri viestintäkanavien kautta (mm. Wilma, wa-ryhmä, some, huoltaja nuokut, kunnan nettisivut) 3. Kouluterveyskyselyn tuloksia ja toimenpiteitä on nostettu viikoittain esille sosiaalisessa mediassa. Lisäksi näistä on keskusteltu huoltajien nuokulla ja monialaisissa työryhmissä.

Elokuu 2026

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Toteuma 01-08/2026	Toteuma 01-08/2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%
D4400 Nuorisotyö							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	77 477	99 500	42 504	62 338	84 942	19 834	147 %
Toimintakulut	-158 545	-184 856	-164 016	-95 898	-103 311	68 118	58 %
Toimintakate ulkoiset	-81 068	-85 356	-121 512	-33 560	-18 369	87 952	28 %
Sisäiset tapahtumat							
Tulot sisäiset	0	0	0	150	0	150	0 %
Menot sisäiset	-21 101	-18 125	-18 780	-13 988	-13 179	4 792	74 %
Toimintakate sisäiset	-21 101	-18 125	-18 780	-13 838	-13 179	4 942	74 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-102 168	-103 481	-140 292	-47 397	-31 548	92 895	34 %
D4450 Koululaisten työllistäminen							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	150	0	0	0	150	0	0 %
Toimintakulut	-29 357	-32 635	-39 040	-22 388	-18 650	16 652	57 %
Toimintakate ulkoiset	-29 207	-32 635	-39 040	-22 388	-18 500	16 652	57 %
Sisäiset tapahtumat							
Tulot sisäiset	1	0	0	0	1	0	0 %
Menot sisäiset	-90	0	0	0	-90	0	0 %
Toimintakate sisäiset	-89	0	0	0	-89	0	0 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-29 296	-32 635	-39 040	-22 388	-18 589	16 652	57 %
C460 Nuoriso							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	77 627	99 500	42 504	62 338	85 092	19 834	147 %
Toimintakulut	-187 903	-217 491	-203 056	-118 286	-121 961	84 770	58 %
Toimintakate ulkoiset	-110 275	-117 991	-160 552	-55 948	-36 869	104 604	35 %
Sisäiset tapahtumat							
Tulot sisäiset	1	0	0	150	1	150	0 %
Menot sisäiset	-21 190	-18 125	-18 780	-13 988	-13 269	4 792	74 %
Toimintakate sisäiset	-21 189	-18 125	-18 780	-13 838	-13 268	4 942	74 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-131 465	-136 116	-179 332	-69 786	-50 137	109 546	39 %

450 Liikunta
Toiminnan kuvaus / palveluajatus Rautalammin kunnan liikuntatoimen keskeisenä tehtävänä on liikunnan ja muun terveyttä edistävän fyysisen aktiivisuuden tukeminen. Kunta tarjoaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja. Liikunnan toiminnallisesta yhdessä kunnan kanssa huolehtivat aktiiviset liikunta- ja urheiluseurat sekä yritykset. Urheiluseurat ovat kunnan liikuntapalveluiden tärkeä yhteistyökumppani. Toimintaa ohjaa YK:n hyväksymä kansainvälinen lapsen oikeuksien sopimus.
Vastuuhenkilö Vapaa-aika sihteeri, 30% työajalla Muu henkilöstö: Uimahallin lippukassan hoitaja, osa-aikatyö ja tuntityö Uimahallin uinninvalvoja, osa-aikatyö ja tuntityö Liikuntaneuvoja, kokoaikainen
Tehtävä Laadukkaiden liikuntapalvelujen järjestäminen.
Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden) 1. Monipuolisten liikuntapaikkojen turvaaminen ja tapahtumien toteutus: liikuntatoimi tukee järjestöavustuksella vuosittain urheiluseuroja liikuntatoiminnan järjestämiseksi 2. Liikuntavälituntien toteutuminen perusopetuksessa.
Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle Taloudelliset haasteet ja energiahinnan nousu.
Tunnusluvut ja mittarit Vuosi 2025: Uimahallin kävijät/vuosi 6101 uimahallikävijää (supistettu aukioloaika).
Toiminnan painopistealueet 2026 Lasten ja nuorten matalan kynnyksen maksuton toiminta.
Tavoitteiden toteutuminen 1-8/12kk: 1. Monipuolisten liikuntapaikkojen turvaaminen ja tapahtumien toteutus: liikuntatoimi tukee järjestöavustuksella vuosittain urheiluseuroja liikuntatoiminnan järjestämiseksi. Tavoite on toteutunut, ja avustukset jaettiin lautakunnassa. 2. Liikuntavälitunnit ovat toteutuneet perusopetuksessa.

Elokuu 2026

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Toteuma 01-08/2026	Toteuma 01-08/2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%
D4500 Liikunnan hallinto							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	0	0	0	50	0	50	0 %
Toimintakulut	-44 379	-44 354	-52 474	-46 973	-34 792	5 501	90 %
Toimintakate ulkoiset	-44 379	-44 354	-52 474	-46 923	-34 792	5 551	89 %
Sisäiset tapahtumat							
Menot sisäiset	-8 502	-8 171	-8 844	-4 787	-4 613	4 057	54 %
Toimintakate sisäiset	-8 502	-8 171	-8 844	-4 787	-4 613	4 057	54 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-52 881	-52 525	-61 318	-51 710	-39 406	9 608	84 %
D4510 Liikuntapaikat							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	7 966	10 000	9 999	767	3 535	-9 232	8 %
Toimintakulut	-60 863	-65 605	-65 093	-42 570	-38 005	22 523	65 %
Toimintakate ulkoiset	-52 897	-55 605	-55 094	-41 803	-34 469	13 291	76 %
Sisäiset tapahtumat							
Suunnitelmapoistot	-26 299	-26 300	-25 524	-17 095	-17 625	8 429	67 %
Tulot sisäiset	1 701	1 120	1 224	536	0	-688	44 %
Menot sisäiset	-21 842	-16 150	-22 992	-15 864	-15 571	7 128	69 %
Toimintakate sisäiset	-46 439	-41 330	-47 292	-32 423	-33 196	14 869	69 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-99 336	-96 935	-102 386	-74 226	-67 665	28 160	72 %
D4520 Liikunnan ohjaus							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	15 562	11 000	11 004	9 697	9 216	-1 307	88 %
Toimintakulut	-2 925	-1 500	-1 704	-1 157	-1 606	547	68 %
Toimintakate ulkoiset	12 637	9 500	9 300	8 540	7 611	-760	92 %
Sisäiset tapahtumat							
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	12 637	9 500	9 300	8 540	7 611	-760	92 %
C470 Liikunta							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	23 528	21 000	21 003	10 514	12 752	-10 489	50 %
Toimintakulut	-108 166	-111 458	-119 271	-90 701	-74 402	28 570	76 %
Toimintakate ulkoiset	-84 638	-90 458	-98 268	-80 186	-61 651	18 082	82 %
Sisäiset tapahtumat							
Suunnitelmapoistot	-26 299	-26 300	-25 524	-17 095	-17 625	8 429	67 %
Tulot sisäiset	1 701	1 120	1 224	536	0	-688	44 %
Menot sisäiset	-30 344	-24 321	-31 836	-20 651	-20 184	11 185	65 %
Toimintakate sisäiset	-54 941	-49 501	-56 136	-37 210	-37 809	18 926	66 %

480 Kirjasto

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

1. **Kaikille mahdollisuus lukea** - Lukutaito on kansalaistaito. Kirjaston osaajat ja kokoelmat ovat monipuolisen lukemisen ja monilukutaidon edistämistä varten.
2. **Tukea aktiiviseen kansalaisuuteen ja hyvinvointiin** - Kirjasto opastaa tiedonlähteille ja tukee elinikäistä oppimista. Kirjasto ehkäisee syrjäytymistä
3. **Osaamista ja yhteistyötä** - Kirjastossa työskentelee osaava ja osaamistaan kehittävä henkilökunta. Kirjasto toimii valtakunnallisessa ja kansainvälisessä kirjastoverkossa. Kirjasto kehittää toimintaansa yhdessä asiakkaiden kanssa.
4. **Kaikille avoin tila** - Jokainen on tervetullut kirjastoon.

Vastuhenkilö

Seija Österberg

Tehtävä

Yleisen kirjaston tehtävänä on:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
 - 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
 - 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;
 - 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
 - 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
 - 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.
- Edellä tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492)

Sitovia tavoitteita

1. Mediasivistyssuunnitelman laatiminen osaksi lukutaitostrategiaa.
2. Lapsiperheiden arkea tuetaan hankkimalla esim. kantoreppu, syöttötuoli, lasten melukuulokkeet ja lapsille suunnattuja tunteita ja oppimista tukevia välineitä lainattavaksi. Voidaan toteuttaa mahdollisesti yhdessä järjestöjen kanssa ja osin kierrätyksenä.

Toteuma

1-8 kk:

1. Mediasivistyssuunnitelma on laadittu ja liitetty osaksi lukutaitostrategiaa.
2. Yhtenä sivistysosaston yhteisenä tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen (LYK). Lapsiperheiden arkea on tuettu mm. hankkimalla kantoreppu, luistelutuki (RautU:lta), vastamelukuulokkeet sekä keskittymistä parantava apuvälinepaketti sekä tunnekasvatuspaketti.

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

Taloudelliset haasteet.

Elokuu 2026

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Toteuma 01-08/2026	Toteuma 01-08/2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%
D4600 Kirjasto							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	25 076	12 529	14 175	7 728	21 382	-6 447	55 %
Toimintakulut	-257 052	-248 180	-245 293	-179 572	-186 505	65 721	73 %
Toimintakate ulkoiset	-231 976	-235 651	-231 118	-171 845	-165 123	59 273	74 %
Sisäiset tapahtumat							
Suunnitelmapoistot	-2 362	-2 313	-1 452	-1 420	-1 541	32	98 %
Tulot sisäiset	14 198	13 900	14 556	9 789	9 397	-4 768	67 %
Menot sisäiset	-55 413	-44 390	-47 784	-33 242	-31 569	14 542	70 %
Toimintakate sisäiset	-43 578	-32 803	-34 680	-24 873	-23 713	9 807	72 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-275 553	-268 454	-265 798	-196 718	-188 836	69 080	74 %
C480 Kirjasto							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	25 076	12 529	14 175	7 728	21 382	-6 447	55 %
Toimintakulut	-257 052	-248 180	-245 293	-179 572	-186 505	65 721	73 %
Toimintakate ulkoiset	-231 976	-235 651	-231 118	-171 845	-165 123	59 273	74 %
Sisäiset tapahtumat							
Suunnitelmapoistot	-2 362	-2 313	-1 452	-1 420	-1 541	32	98 %
Tulot sisäiset	14 198	13 900	14 556	9 789	9 397	-4 768	67 %
Menot sisäiset	-55 413	-44 390	-47 784	-33 242	-31 569	14 542	70 %
Toimintakate sisäiset	-43 578	-32 803	-34 680	-24 873	-23 713	9 807	72 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-275 553	-268 454	-265 798	-196 718	-188 836	69 080	74 %

								Tavoite Pohjois- Savon kirjastojen ka. (OKM:n tilasto 31.12.2025)	Toteuma
2878	2020	2021	2022	2023	2024	2025	31.8.2026		
Lainaat	848	789	736	808	1153	1161	849	885	-36
Lainaus	33502	36307	37001	40074	36330	46858	22923	44724	-21801
Käynnit	21415	23771	32249	37943	51734	41495	31552	28003	3549

KULTTUURI 490

Toiminnan kuvaus / palveluajatus

Kulttuuritoimi tuottaa, koordinoi ja kehittää monipuolisesti kulttuuripalveluja eri väestöryhmien saavutettavaksi. Tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin, paikallisen identiteetin vahvistaminen, vuorovaikutuksen sekä Rautalammin vetovoimaisuuden edistäminen ja yhteistyön lisääminen tasa-arvoisesti.

Vastuhenkilö

Viestintä- ja kulttuurikoordinaattori Tiina Laitinen

Tehtävä

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)

Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa, ja tämän tehtävän toteuttamiseksi kunnan tulee:

1. edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;
2. luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle;
3. edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa.

Kunta voi yllä mainittuja tehtäviä järjestäessään ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä eri väestöryhmien tarpeet.

Sitovia tavoitteita (Strategia, hyvinvointisuunnitelma ja LYK huomioiden)

1. Kulttuurikokemusten järjestäminen ja koordinoiminen eri väestöryhmien saavutettavaksi, myös yhteistyössä yhdistysten ja muiden tahojen kanssa
2. Vuorovaikutteisuuden lisääminen
3. Lapsille ja nuorille suunnitellaan (heitä kuullen) turvallisia ja esteettömiä tapahtumia

Keskeiset riskit kyseisten tavoitteiden toteutumiselle

1. Työajan ja tiimin riittämättömyys (½ htv)
2. Kolmannen sektorin aktiivisuuden hiipuminen, mikä vaikuttaa suoraan tapahtumien ja kulttuurisisältöjen kustannuksiin, määrään, laatuun ja saavutettavuuteen
3. Viestimisen haasteet (kentän pirstaleisuus)

Tunnusluvut ja mittarit

1. Palautekyselyt valituista tapahtumista
2. kävijämäärät tapahtumissa ja yhdistys-, suunnittelu- ja kuntalaisilloissa (lasten ja nuorten osuus)
3. tapahtumien ja näyttelyiden määrä

mittari	TP2023	TP2024	TP2025	TA2026
Omien ja kumppaneiden kanssa yhteistyössä järjestettyjen kulttuuritapahtumien määrä	17	17	22	20
taidenäyttelyiden tai vastaavien lukumäärä	9	9	11	9

4. Pääasiassa kulttuuritoiminnan tapahtumat ovat ilmaisia ja tarkoitettu kaikille.

5. Kävijämäärää laadullisempina mittareina voisivat olla tapahtumien monimuotoisuus, saavutettavuus ja vaikuttavuus. Ovatko tilaisuudet esteettömiä,

kuinka monimuotoisuus näkyy, onko kohde yleisö määritetty ja sisältöjen monipuolisuus. Jos mittarina käytetään kävijämäärää se pitää suhteuttaa väkilukuun (2935), kohderyhmään, ikäryhmään, paikkaan ja aikaan. Kenelle tilaisuuksia järjestetään. Rautalampi on selvästi ikääntyvä kunta (lähde Tilastokeskus) • alle 15 v: 10,3% • 15-64v.: 52,2% • yli 64v: 37,4% • ulkomaan kansalaisia: 3,4% • taajama-aste 48,2% • asutuskuntia: 1572 Päiväkotia, esiopetus ja koululaiskonserdit 90% / ikäryhmä Muut lasten, nuorten ja perheiden tapahtumat: perheiden määrä Järjestetyt konsertit / esitykset aikuisille: yli 30 Järjestetyt konsertit / esitykset ikäihmisille: yli 30 Pestuumarkkinat 12 000 kävijää, itsenäisyyspäivän juhla 100 kävijää Kuntalaisillat yli 30 kävijää Yhdistysillat: yli 30% yhdistyksistä edustettuina (n. 18)

Toiminnan painopistealueet 2026

1. Kaikille avoimet tapahtumat ja vuorovaikutteisuuden lisääminen
2. Rautalammin Pestuumarkkinat 2026 kokonaisuuden kehittäminen edelleen (elinvoimainen tapahtuma myös tulevaisuudessa)
3. Yhteistyö yhdistysten ja ympäristökuntien kanssa
4. Lapsien ja nuorten huomiointi ohjelmatarjonnassa ja suunnittelussa.
5. Eri tapahtumien kirjalliset tuotantoraamatut (ohjeet)

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1. PALAUTEKYSELYT

- Talvirieha (webropolkysely, vastaajia 3)
- Kesätreffit (lappukysely, 20 osallistujaa)
- Iltatorit (whatsApp-kysely yhdistysryhmälle 18 vastausta)

2.-5. RAUTALAMMIN TAPAHTUMAT 2026

Tapahtumia on järjestetty kaikille ikäryhmille. Suurin osa esteettömiä ja ilmaisia. Lapset ja nuoret tavoitetaan parhaiten kouluesitysten kautta.

Kunta / kulttuuritoimi tapahtumajärjestäjänä 11 kpl (oranssi), Omat näyttelyt 6 kpl (sininen) mahdollistajana tai muuten mukana tapahtumassa kumppanina. Esim. rahallinen tuki, juliste- tai markkinointiapu 16 tapahtumassa.

nro	aika	Nimi	kohderyhmä /tavoitettavuus	kävijät / nuoret	Esteet-tömyys	Ilmai-nen
1	1.1.-12.1.	Topi Ek näyttely	kaikki	KIRJAS-TO	x	x
2	21.1.	Uusien asukkaiden ilta	uudet asukkaat	8	x	x
3	1.2.	Tomi Paldaniuksen Suuret klassikot -konsertti	aikuiset	40	x	10 €
4	2.-27.2.	Helmin Eka näyttely	kaikki	KIRJAS-TO	x	x

5	3.2.	Yhdistysten ilta	yhdistykset	13 (20 eri yhdistystä)	x	x
6	18.2.	Kunnanjohtajan kyselytunti	kuntalaiset	10	x	x
7	19.2.	Kuntalaisilta asumisesta	kuntalaiset	12	x	x
8	24.2.	Kalikkakasa- juhlat ala- ja yläkoululaisille	lapset ja nuoret	MLK kaikki	x	x
9	25.2.	Maahisen tarina	lapset, ei tavoitettu	7/1	x	x
10	1.-27.3.	Immeiset kylän tekkö - näyttely	kaikki	KIRJAS-TO	x	x
11	7.3.	Talvitouhut	kuntalaiset ja lomalaiset	200 /100	osittain	x
12	10.3.	Ympäristödialogi	kuntalaiset			x
13	29.3.	Ruta Sokolnikiene ja Mikko Siirala konsertti	ikäihmiset	35	x	x
14	1.-28.4.	Sisä-Savon kansalaisopiston keväänäyttely	kaikki	147	x	x
15	14.4.6	Talkoopäivän suunnittelu	kaikki	12	x	x
16	16.4.	Valamoilta dokkari Valamon munkkien hyinen evakko	aikuiset/ikäihmiset	70		x
17	22.4.	Kunnanjohtajan kyselytunti	kuntalaiset	6 + 2	x	x
18	29.4.	Bluesmies Jönsson Matti Lohen koulu	eskarit ja 1-9 lk	200		x
19	16.5.	Koko kylän talkoot ja rollaattorimarssi	kaikki ikäihmiset	75	x marssi	x
20	23.5.	Matti Lohen koulu 150 vuotta		130	x	x
21	4.6.-30.6.	Sade Hiidenkiven näyttely Sanomattomat sanat	kesäasukkaat kuntalaiset	KIRJAS-TO	x	x
22	27.6.	Kesätreffit	vapaa-ajan asukkaat kuntalaiset	350	x	x

	27.6-3.7.	Runon ja laulun Rautalampi – mukana tukemassa ja järjestämässä tapahtumia	tapahtumissa noin 2670 osallistujaa, savutupa-näyttelyn kävijämäärät ml noin 2900			
23	29.6.	Ihan Sama - monologi näytelmä (Rula)	Nuoret	120 /60	x	x
24	30.6.	Yrjö Kaijärvi-ilta Mattilassa	kulttuuri aikuiset	80		x
25	4.7.	Rautalampi 465 vuotta piknik-tapahtuma	kuntalaiset	la 50		x
26	2.7.	Illtatori	kuntalaiset /vapaa-ajan asukkaat		x	x
28	6.7-30.9	Jukka Vesterisen Metrit -näyttely	kuntalaiset vapaa-ajanasukkaat	KIRJAS-TO	x	x
29	9.7	Illtatori	kuntalaiset / vapaa-ajanasukkaat		x	x
30	16.7.	Illtatori	”-		x	x
31	23.7	Illtatori	”-		x	x
32	30.7.	Illtatori	”-		x	x
33	9.8.	Reitari - monologiesitys (lippuriski, kt maksaa tilan)	aikuiset / ikäihmiset kulttuuri	30	x	15 €

Elokuu 2026

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	Toteuma 01-08/2026	Toteuma 01-08/2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%
D4700 Kulttuuritoimen hallinto							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintakulut	-29 340	-30 126	-32 184	-21 462	-19 354	10 722	67 %
Toimintakate ulkoiset	-29 340	-30 126	-32 184	-21 462	-19 354	10 722	67 %
Sisäiset tapahtumat							
Suunnitelmapoistot	-4 110	0	0	-2 740	-2 740	-2 740	0 %
Menot sisäiset	-3 538	-3 487	-3 072	-2 050	-2 324	1 022	67 %
Toimintakate sisäiset	-7 648	-3 487	-3 072	-4 791	-5 065	-1 719	156 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-36 988	-33 613	-35 256	-26 252	-24 418	9 004	74 %
D4710 Kulttuuritoiminta							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintakulut	-12 910	-16 930	-15 860	-5 628	-7 566	10 232	35 %
Toimintakate ulkoiset	-12 910	-16 930	-15 860	-5 628	-7 566	10 232	35 %
Sisäiset tapahtumat							
Menot sisäiset	-1 882	-212	-456	-1 474	-977	-1 018	323 %
Toimintakate sisäiset	-1 882	-212	-456	-1 474	-977	-1 018	323 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-14 791	-17 142	-16 316	-7 102	-8 543	9 214	44 %
D4720 Pestuumarkkinat							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	2 503	1 700	1 704	0	0	-1 704	0 %
Toimintakulut	-13 336	-11 743	-13 104	-1 283	-1 782	11 821	10 %
Toimintakate ulkoiset	-10 833	-10 043	-11 400	-1 283	-1 782	10 117	11 %
Sisäiset tapahtumat							
Menot sisäiset	-2 413	-1 294	-3 000	0	0	3 000	0 %
Toimintakate sisäiset	-2 413	-1 294	-3 000	0	0	3 000	0 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-13 246	-11 337	-14 400	-1 283	-1 782	13 117	9 %
C490 Kulttuuritoimi							
Ulkoiset tapahtumat							
Toimintatuotot	2 503	1 700	1 704	0	0	-1 704	0 %
Toimintakulut	-55 586	-58 798	-61 148	-28 372	-28 702	32 776	46 %
Toimintakate ulkoiset	-53 083	-57 098	-59 444	-28 372	-28 702	31 072	48 %
Sisäiset tapahtumat							
Suunnitelmapoistot	-4 110	0	0	-2 740	-2 740	-2 740	0 %
Menot sisäiset	-7 833	-4 993	-6 528	-3 524	-3 301	3 004	54 %
Toimintakate sisäiset	-11 943	-4 993	-6 528	-6 264	-6 041	264	96 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-65 026	-62 091	-65 972	-34 637	-34 743	31 335	53 %